

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi verotuslain 121 ja 123 §:n, perintö- ja lahjaverolain 70 §:n ja merimiesverolain 28 §:n muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.

Esityksen mukaan eri verolakeihin otettaisiin säännökset, joiden nojalla veroviranomaisella olisi oikeus olla ryhtymättä toimenpiteisiin vä-

häisiksi katsottaviin verorikoksiin syyllistyneen saattamiseksi syytteeseen.

YLEISPERUSTELUT.

1. Nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö.

Voimassa olevan verotuslain 121 §:n säännöksen mukaan sitä, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, on antamalla väärän veroilmoituksen taikka muun verotuksen perusteeksi tarkoitetun tiedon, pidättänyt tai yrittänyt pidättää valtiolta, kunnalta tai seurakunnalta veroa, rangaistaan, niin kuin rikoslain 38 luvun 11 §:ssä on säädetty. Rikoslain 38 luvun 11 §:ssä on säädetty rangaistus veropetoksesta ja törkeästä veropetoksesta. Verotuslain 123 §:ssä on säädetty rangaistus lievemmin rangaistavista rikkomuksista, kuten lain 45, 46 ja 47 §:ssä säädettyjen veroviranomaisille annettavien asiakirjojen ja erilaisten tietojen antamisen laiminlyömisestä samoin kuin 52 §:ssä tarkoitettua määrääjän noudattamatta jättämisestä.

Perintö- ja lahjaverolain 70 §:n 1 momentin mukaan siitä, että joku laiminlyö perunkirjoituksen toimituttamisen taikka perunkirjan toimittamisen oikeuteen säädetyn ajan kuluessa, niin myös omaisuuden salaamisesta tai vilpillisestä ilmoittamisesta perunkirjoituksessa, säädetään rangaistus perintökaareissa. Muusta perintövero- tai lahjaveroasiassa antamastaan väärästä tai harhauttavasta ilmoituksesta rangaistaan syyllistä, niin kuin rikoslain 38 luvun

11 §:ssä säädetään. Saman pykälän 2 momentissa on säädetty rangaistus asiakirjan määrääjässä antamisen tai tietojen antamisen laiminlyömisestä.

Merimiesverolain 28 §:n 2 momentin mukaan sitä, joka muutoin jättää noudattamatta hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden, rangaistaan, ellei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakolla, tai jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, enintään kuuden kuukauden vankeudella.

Verorikokset tulevat pääsääntöisesti ilmi veroviranomaisten toimittamissa verotarkastuksissa, ja veroviranomaisten on ilmoitettava havaitut rikokset poliisille tai syyttäjälle mahdollisia syytetoimenpiteitä varten.

Veroviranomaisilla ei ole harkintavaltaa ilmoituksen tekemisessä silloin, kun on perusteltua aihetta epäillä rikoksen tapahtuneen. Verohallitus on marraskuussa 1978 antanut ohjeet verorikosten syytteeseen saattamisesta. Ohjeissaan verohallitus on korostanut, etteivät voimassaolevat säännökset oikeuta veroviranomaisia olemaan ilmoittamatta poliisiviranomaisille verolakeja vastaan tehtyjä rikollisia tekoja.

Veropetos rangaistavana tekona edellyttää tekijän tahallisuutta. Sen vuoksi ja kun vain epäilty rikokset on ilmoitettava, on vero-

viranomaisten rikosilmoitusta tehdessään harkittava tekoon liittyvä tahallisuus. Vaikka teko täyttäisikin verorikoksen tunnusmerkit, mutta teko on tapahtunut erehdyksessä tai tietämättömyydestä lain tulkinnasta tai muusta siihen rinnastettavasta syystä, ei kysymyksessä ole rikoksena rangaistava teko eikä se aiheuta rikosilmoituksen tekemistä.

2. Muutoksen tarve.

Vaikka veroviranomaisilla onkin harkintavaltaa veropetokselta vaadittavan tahallisuuden toteutamisessa, jää syytteen ilmoitettavien rikosten määrä vielä suureksi. Jos kaikki vähäisemmätkin verotuslain 121 ja 123 §:ssä, perintö- ja lahjaverolain 70 §:ssä ja merimiesverolain 28 §:n 2 momentissa säädetyn tunnusmerkistön täyttävät teot ilmoitettaisiin aina syytetoimenpiteitä varten, tulisi syytteen ilmoitettavien rikosten määrä kasvamaan tuntuvasti ja pelkästään näiden asioiden käsittely vaatisi usein kohtuutonta ja ehkä epätarkoituksenmukaistakin veroviranomaisten, poliisin ja syyttäjistön

työvoiman käyttämistä. Tämän vuoksi olisi veroviranomaisille annettava harkintavaltaa edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettujen verorikosten syytteen saattamisessa erityisesti silloin, kun rikosta rikosoikeudellisesti arvioiden on pidettävä vähäisenä eikä rikoksella aiheutulla vahingolla verotulojen kertyminen ja perintä ole vaarantunut. Vähäisissä verorikoksissa verotukseen liittyvät hallinnolliset seuraamukset ovat usein sinänsä tuntuvammat kuin tuomioistuimessa määrätty useinkin muodolliset rangaistukset.

3. Ehdotetut lainmuutokset.

Edellä esitetyillä perusteilla ehdotetaan, että veroviranomaisille myönnettäisiin oikeus jättää vähäiset verotuslain 121 ja 123 §:ssä, perintö- ja lahjaverolain 70 §:n 1 ja 2 momentissa sekä merimiesverolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen verorikokset syytteen saattamatta. Perintö- ja lahjaverolain osalta esitys koskee muita kuin perintökaaren mukaan rangaistavia rikoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.

1. Lakien perustelut.

1.1. Laki verotuslain 121 ja 123 §:n muuttamisesta.

Säännös veroviranomaisen mahdollisuudesta olla ryhtymättä toimenpiteisiin veropetoksina rangaistavien vähäisten rikosten saattamiseksi syytteen ehdotetaan otettavaksi 121 §:n 2 momentiksi.

Edellytyksenä sille, että veroviranomainen voisi jättää rikoksen ilmoittamatta olisi, että rikosta on pidettävä vähäisenä ja että olosuhteet muutoin ovat lieventävät ja että myös määrätty veronkorotus otetaan huomioon. Rikosta voitaisiin pitää vähäisenä, jos veron määrä, jonka suorittamisesta on välttytty tai jota on yritetty välttää, on vähäinen tai teko on muut rikoksenteossa ilmenneet tai siihen johtaneet seikat huomioon ottaen katsottava vähäiseksi.

Pidätetyn veron määrän vähäisyyttä arvioidessa olisi kiinnitettävä huomiota sekä abso-

luuttiseen että pidätetyn veron suhteelliseen määrään verovelvollisen kokonaisveroista. Arvosteltaessa sitä, milloin tekoa muut olosuhteet kokonaisuudessaan huomioon ottaen voitaisiin pitää vähäisenä, olisi sovellettava rikoslain 3 luvun 5 §:n 3 momentin, rikoslain voimaannuttamisesta annetun asetuksen 15 §:n ja poliisilain 14 §:n säännöksiä, joissa poliisille, syyttäjälle ja tuomioistuimelle on annettu mahdollisuus jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta. Se seikka, että teko on ollut jatkettu, ei sinänsä estä rikoksen pitämistä vähäisenä, vaan tekoa on arvosteltava olosuhteet kokonaisuudessaan huomioon ottaen.

Kun verotuslain 121 §:ssä tarkoitettu rikos edellyttää tahallisuutta ja yrityskin on rangaistava, ei jälkeensä tapahtunut veron maksaminen voi korjata rikosta eikä siten poistaa teon rangaistavuutta. Näin ollen rikoksella aiheutetun vahingon korvaaminen olisi otettava huomioon rikoksen vähäisyyttä harkittaessa.

Veropetosta lievempien vähäisten rikkomusten syytteen ilmoittamatta jättämistä koske-

va säännös ehdotetaan otettavaksi lain 123 §:n 2 momentiksi. Samalla ehdotetaan 123 §:n 1 momentin sanamuoto tarkistettavaksi sakkorangaistusta koskevia muutoksia vastaavasti siten, että laista poistetaan sakkorangaistuksen enimmäismäärä, koska tällaista säännöstä ei rikoslain 2 luvun 4 §:n mukaan ole sovellettava.

1.2. Laki perintö- ja lahjaverolain 70 §:n muuttamisesta.

Uusi säännös syytteeseen ilmoittamatta jättämisestä ehdotetaan otettavaksi pykälän 4 momentiksi.

Perustelujen osalta viitataan siihen, mitä verotuslain 121 §:n muuttamisesta on esitetty. Erityisedellytyksenä sille, että veroviranomainen voisi jättää rikoksen ilmoittamatta, olisi että kysymys on muusta kuin perintökaaressa rangaistavaksi säädetystä teosta.

1.3. Laki merimiesverolain 28 §:n muuttamisesta.

Uusi säännös syytteeseen ilmoittamatta jättämisestä ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momentiksi.

Edellytyksenä sille, että veroviranomainen voisi jättää rikoksen ilmoittamatta olisi, että

1.

kysymys on merimiesverolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitetusta teosta ja että tekoa on pidettävä vähäisenä. Lisäksi edellytettäisiin, että laiminlyönti on viivyttelemättä korjattu. Laiminlyönnin viivyttelemättä korjaamisen lisäksi syytteeseen ilmoittamatta jättämisen edellytyksenä olisi, että laiminlyöntiä olisi pidettävä vähäisenä. Tätä arvosteltaessa olisi, kuten enakkoperintälain rikkomuksissakin, merkitystä sillä, johtuuko laiminlyönti tilapäisestä huomamattomuudesta vai onko kysymyksessä jatkuvasti toistuva laiminlyönti.

Syytteeseen ilmoittamatta jättämisen edellytyksiä harkittaessa joudutaan kiinnittämään huomiota myös siihen markkamäärään, jonka suorittaminen on laiminlyöty. Jos laiminlyönti on viivyttelemättä korjattu eikä verotulojen kertyminen ole vaarantunut, voidaan rikkomusta pitää vähäisenä, vaikka laiminlyönti olisi koskenut melko suurtaakin markkamäärää.

2. Voimaantulo.

Säännökset voidaan saattaa voimaan heti, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

verotuslain 121 ja 123 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 123 § ja *lisätään* lain 121 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

121 §.

Jos edellä 1 momentissa mainittu rikos veron määrä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen, voi veroviranomainen, ottaen huomioon myös mahdollisesti määrätyn veronkorotuksen, olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikkoen saattamiseksi syytteeseen.

123 §.

Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 45 §:n 2—8 kohdassa tai 46 tai 47 §:ssä säädetyn

velvollisuuden tai joka ei ole noudattanut 52 §:n nojalla annettua kehotusta, on tuomittava sakkoon. Sen ohessa syyllinen voidaan saattaa täyttämään velvollisuutensa, niin kuin 142 §:ssä säädetään.

Jos edellä 1 momentissa mainittu rikkomus olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen, voi veroviranomainen olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikkoneen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

2.

Laki

perintö- ja lahjaverolain 70 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetun perintö- ja lahjaverolain (378/40) 70 §:ään uusi näin kuuluva 4 momentti:

70 §.

— — — — —
 Jos edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu muu kuin perintökaaren mukaan rangaistava rikos veron määrä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen, voi veroviranomainen, ottaen

huomioon myös mahdollisesti määrätyn veronkorotuksen, olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikkoneen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 198 .

3.

Laki

merimiesverolain 28 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain (208/58) 28 §:ään uusi näin kuuluva 3 momentti:

28 §.

— — — — —
 Jos edellä 2 momentissa mainittu laiminlyönti on ollut vähäinen ja se on viivyttelemättä korjattu, voi veroviranomainen olla ryh-

tymättä toimenpiteisiin rikkoneen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 198 .

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1980.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri Pirkko Työläjärvi

1.

Liite

Laki

verotuslain 121 ja 123 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
 muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 123 § ja
 lisätään lain 121 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki.

Ehdotus.

121 §.

— — — — —
 Jos edellä 1 momentissa mainittu rikos veron määrä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen, voi veroviranomainen, ottaen huomioon myös mahdollisesti määrätyn veronkorotuksen, olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikokseen saattamiseksi syytteeseen.

123 §.

Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 45 §:n 2—8 kohdassa taikka 46 tai 47 §:ssä säädetyn velvollisuuden, rangaistakoon [enintään viidelläkymmenellä] tai, milloin 52 §:n nojalla annettua kehotusta ei ole noudatettu, [enintään sadalla päivä]sakolla. Sen ohessa syylinen voidaan saattaa täyttämään velvollisuutensa, niinkuin 142 §:ssä säädetään.

123 §.

Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 45 §:n 2—8 kohdassa tai 46 tai 47 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai joka ei ole noudattanut 52 §:n nojalla annettua kehotusta, on tuomittava sakkoon. Sen ohessa syylinen voidaan saattaa täyttämään velvollisuutensa, niin kuin 142 §:ssä säädetään.

Jos edellä 1 momentissa mainittu rikkomus olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen, voi veroviranomainen olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikokseen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 198 .

2.

Laki

perintö- ja lahjaverolain 70 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetun perintö- ja lahjaverolain (378/40) 70 §:ään uusi näin kuuluva 4 momentti:

Voimassa oleva laki.

Ehdotus.

70 §.

— — — — —
 Jos edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu muu kuin perintökaaren mukaan rangaistava rikos veron määrä ja muut olosuhteet huomioon ot-

Voimassa oleva laki.

Ehdotus.

taen on vähäinen, voi veroviranomainen, ottaen huomioon myös mahdollisesti määrätyn veronkorotuksen, olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikkoneen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki

merimiesverolain 28 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain (208/58) 28 §:ään uusi näin kuuluva 3 momentti:

Voimassa oleva laki.

Ehdotus.

28 §.

Jos edellä 2 momentissa mainittu laiminlyönti on ollut vähäinen ja se on viivyttelemättä korjattu, voi veroviranomainen olla ryhtymättä toimenpiteisiin rikkoneen saattamiseksi syytteeseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .